

Дәріс 2.

Химиялық өндірістің негіздері

Химиялық өндіріс – бұл шикізаттан дайын өнім алу үшін химиялық реакцияларды қолдануға негізделген процесс. Бұл процесс адам өміріндегі көптеген салаларда қолданылады.

Химиялық өндірістің негізгі теориялық принциптері

Масса сақталу заңы

Химиялық реакцияларда масса жоғалмайды, бірақ бір формадан екіншісіне ауысады.

Энергия сақталу заңы

Энергия жоғалмайды, бірақ бір формадан екіншісіне ауысады.

Термодинамика заңдары

Химиялық реакциялардың жүру бағытын және мүмкін болатын өнімдерді анықтайды.

Химиялық кинетика

Химиялық реакциялардың жылдамдығын зерттейді.

Химиялық реакциялардың кинетикасы мен термодинамикасы

Химиялық кинетика

Реакция жылдамдығын зерттейді, реакция жылдамдығына әсер ететін факторларды (температура, концентрация, катализаторлар) анықтайды.

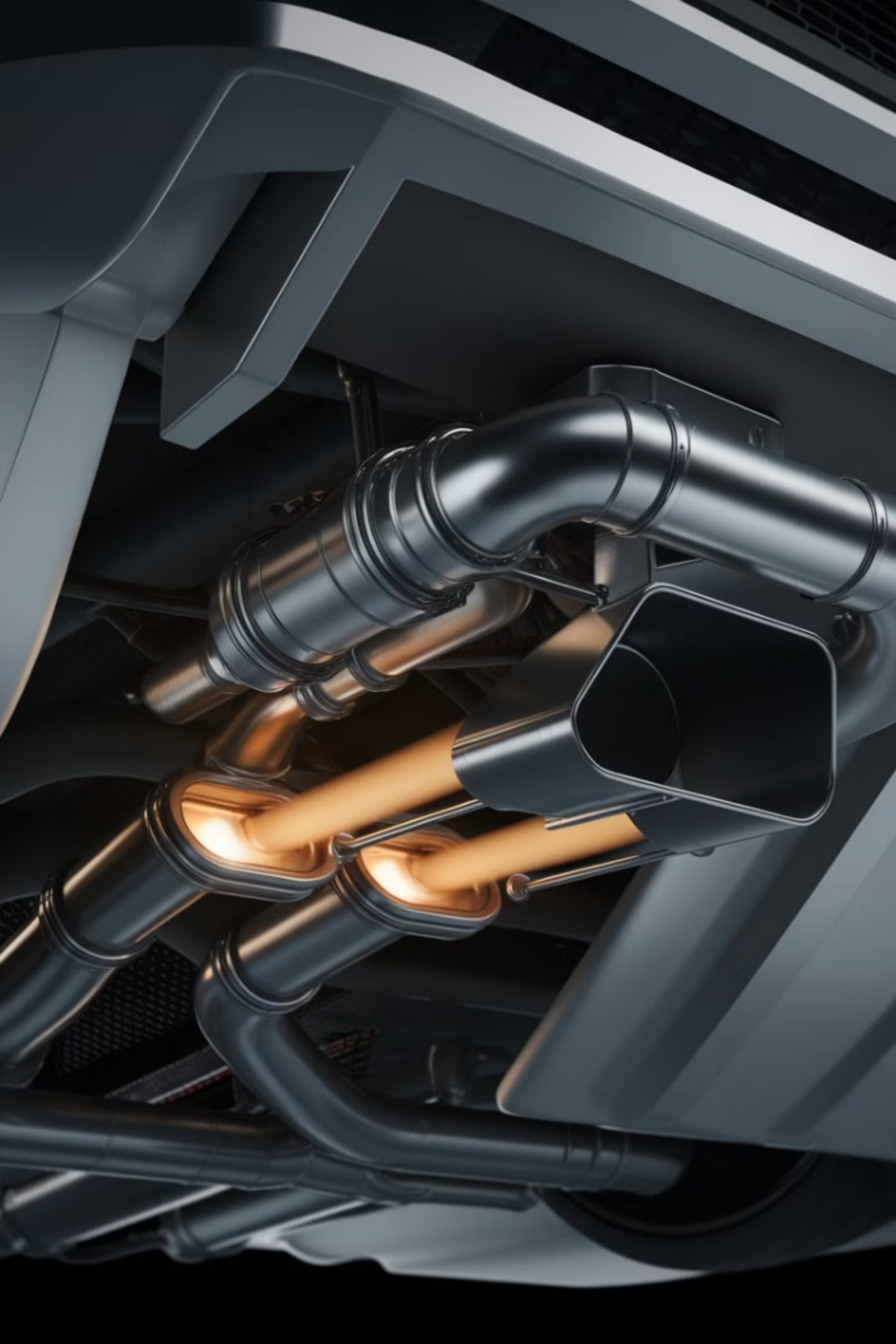
Термодинамика

Реакциялардың энергетикалық жағын зерттейді, реакцияның спонтанды болуын (энергия шығару немесе жұту) анықтайды.

Тепе-теңдік константасы

Реакция тепе-теңдігіндегі реактанттар мен өнімдердің қатынасын көрсетеді.

Химиялық процестердің катализі

Катализаторлар

Реакция жылдамдығын арттыратын, бірақ өздері реакцияда жұмсалмайтын заттар.

Катализ механизмі

Катализаторлар реакция жолдарын өзгертеді, осылайша активация энергиясын төмендетеді.

Катализдің түрлері

Гетерогенді катализ (қатты катализатор, сұйық немесе газ фазасындағы реагенттер), гомогенді катализ (сұйық фазадағы катализатор).

Қысым, температура және басқа факторлардың әсерін басқару

Қысым

Қысымды арттыру реакция жылдамдығын арттырады, бірақ реакцияның тепе-теңдік константасын өзгертеді.

Температура

Температураны арттыру реакция жылдамдығын арттырады, бірақ реакцияның тепе-теңдік константасын өзгертеді.

Концентрация

Реактанттардың концентрациясын арттыру реакция жылдамдығын арттырады.

Сәулелендірудің химиялық процестердегі рөлі

Сәулелендіру

Әсері

Ультракүлгін сәулелендіру

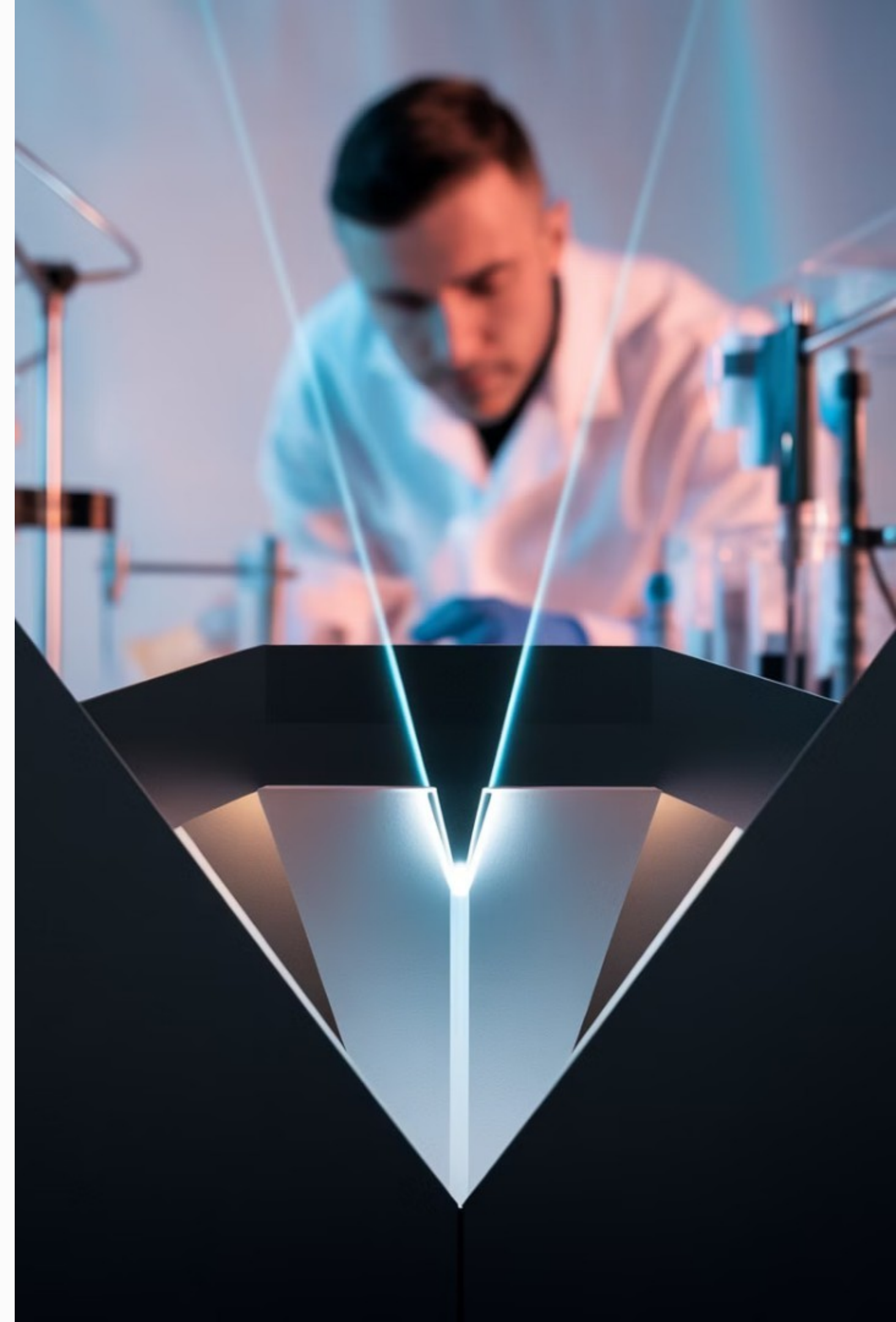
Фотохимиялық
реакцияларды тудыру

Рентген сәулелендіру

Молекулалардың
құрылымын өзгерту

Гамма-сәулелендіру

Стерилизация,
полимеризация, химиялық
реакцияларды іске қосу

Жаңа заманауи химиялық технологиялар

Нанотехнология

Жаңа материалдарды, катализаторларды және сенсорларды жасау үшін қолданылады.

Биотехнология

Биокатализаторларды, биополимерлерді және биоэнергияны өндіру үшін қолданылады.

Жасыл химия

Қоршаған ортаға зиянды заттардың пайда болуын азайтуға бағытталған.

Жасанды интеллект

Химиялық процестердің басқаруын және оңтайландыруды жақсарту үшін қолданылады.

Химиялық өнеркәсіп үшін жетілдірілген материалдар

Композиттік материалдар

Жоғары беріктігі, жеңіл салмағы және коррозияға төзімділігімен сипатталады.

Нанокөмір

Наномасштаптағы бөлшектердің арқасында жоғары беріктігі, жылу өткізгіштігі және электр өткізгіштігімен сипатталады.

Функционалды материалдар

Өзіндік ерекше қасиеттері бар материалдар, мысалы, катализаторлар, сенсорлар, фотокатализаторлар.

Қоршаған ортаны қорғаудағы химиялық технологиялардың рөлі

Жасыл химия

Қоршаған ортаға зиянды заттардың пайда болуын азайтуға бағытталған.

Суды тазарту

Ластанған суды тазарту үшін жаңа технологияларды қолдану.

Ауаны тазарту

Атмосфераға зиянды шығарындыларды азайту үшін жаңа технологияларды қолдану.

Өнеркәсіптік химия саласындағы инновациялық бағыттар

3D-басып шығару

Жаңа материалдар мен өнімдерді шығарудың революциялық әдісі.

Биохимия

Жаңа дәрі-дәрмектер, биоматериалдар және биотопливоларды жасау.

Жасанды интеллект

Химиялық процестердің басқаруын және оңтайландыруды жақсарту.